

Radboud Universiteit Nijmegen

Gaby Verhoeven - s4471989

Bachelorscriptie Taalbeheersing

2016-2017, semester 1

Concreetheid in alibi's

Opleiding: Nederlandse taal en cultuur

Begeleider: Dr. Lettica Hustinx

Twee beoordelaar: Prof. dr. Wilbert Spooren

Concreetheid in alibi's

Een experimenteel onderzoek naar het effect van concreetheid op geloofwaardigheid en schuld in alibi's.

Aanleiding

In een strafproces is het de taak van de rechter en/of van een jury om oordelen te vormen over de werkelijkheid. Er moet namelijk vastgesteld worden of een bepaalde situatie of activiteit in het verleden zich daadwerkelijk heeft afgespeeld. Het is hierbij van belang dat de partijen zich een duidelijk beeld kunnen vormen van deze situatie die beschreven wordt. De verdachte en diens verdediger zouden deze beeldvorming kunnen beïnvloeden door middel van tekst. Als zij taal en tekst op een concrete manier gebruiken, kan namelijk een beter beeld gevormd worden van het afgespeelde scenario. Hierdoor wordt de kans vergroot dat het scenario als geloofwaardig en waar wordt beoordeeld. Er zijn echter verschillende manieren waarop een tekst concreter gemaakt kan worden. Dit onderzoek laat mogelijke manieren van concretisering zien, waarbij er specifiek wordt ingegaan op het toevoegen van relevante en irrelevante details. Er zal gekeken worden naar de mate van concreetheid en naar het effect van dit verschijnsel op de geloofwaardigheid en schuldperceptie van alibi's binnen een misdrijf. Daarnaast zal gekeken worden of er een verschil is in dit effect wanneer er een contrastwerking wordt aangeboden en wanneer er geen contrastwerking wordt aangeboden. Dit zal gerealiseerd worden door een onderscheid te maken tussen een within-design in een experiment en een between-design in een experiment.

Inleiding

Verklaringsmodellen

Door de jaren heen heeft persuasieonderzoek steeds vaker aangetoond dat concreetheid een belangrijk talig verschijnsel is dat een positief effect kan uitoefenen op onder andere de begrijpelijkheid, aantrekkelijkheid en herinnering van een tekst (Sadoski, Goetz & Rodriguez, 2000). In het onderzoek van Sadoski, Goetz en Rodriguez werd concreetheid gemanipuleerd door woorden te vervangen door een abstract of een concreet synoniem in teksten die vooraf geselecteerd waren. De resultaten van het onderzoek van Sadoski et al. laten zien dat participanten een concrete tekst beter beoordeelden dan een abstracte tekst op begrijpelijkheid, aantrekkelijkheid en recall. Dit is ongeacht het teksttype dat hen werd

aangeboden, dus ongeacht of het overtuigende teksten, literaire verhalen, korte vertellingen of uiteenzettende teksten waren.

De resultaten van het onderzoek van Sadoski et al. worden verklaard door de *Dual Coding Theory*. Deze theorie wordt gebruikt om de effecten van beter begrip en betere herinnering door middel van concrete informatie te verklaren (Paivio, 1986). De *Dual Coding Theory* kijkt naar de manier waarop informatie wordt opgeslagen in het geheugen. Volgens deze theorie zou informatie op twee verschillende manier kunnen worden opgeslagen: verbaal of niet-verbaal (visueel). Concrete informatie kan op beide manieren worden opgeslagen. Dit betekent dat concrete informatie beter en rijker opgeslagen wordt, waardoor deze informatie ook makkelijker op te halen is uit het geheugen. Dit in tegenstelling tot abstracte informatie, die alleen op de verbale manier kan worden opgeslagen in het geheugen.

Naast de positieve effecten die concreetheid heeft op begrip en herinnering, kan concreetheid ook een positieve invloed hebben op het vormen van een oordeel, bijvoorbeeld in een juridische situatie. De theorie die wordt gebruikt om deze invloed op oordelen te verklaren, is de *availability heuristic* (Tversky & Kahneman, 1973). Het uitgangspunt binnen deze theorie is dat oordelen van mensen worden beïnvloed door informatie die makkelijk beschikbaar is in het geheugen. De gedachte die hierachter zit, is dat een onderwerp wel belangrijk moet zijn als er snel informatie over te vinden is in het geheugen. Dit zou dan zwaarder wegen dan bijvoorbeeld recentere gebeurtenissen in de werkelijkheid. Gezien de veronderstelling dat concrete informatie makkelijker wordt opgeslagen in het geheugen, zorgt dat ervoor dat concrete informatie beter beschikbaar is dan abstracte informatie. Dit heeft dan weer als gevolg dat concrete informatie belangrijker wordt gevonden dan abstracte informatie bij het vellen van een oordeel.

Er zijn al verschillende onderzoeken gedaan om deze theorie van de *availability heuristic* te testen (Reyes, Thompson & Bower, 1980; Shedler & Manis, 1986). Het onderzoek van Shedler en Manis en het onderzoek van Reyes, Thompson en Bower liggen in elkaars verlengde, aangezien het onderzoek van Shedler en Manis een gedeeltelijke replicatie is van het onderzoek van Reyes et al. In beide onderzoeken stond de invloed van levendig gepresenteerde informatie op de beoordeling van participanten centraal. In beide onderzoeken is dus niet gekeken naar concreetheid, maar naar levendigheid. Toch kunnen deze onderzoeken wel worden opgenomen in dit literatuuroverzicht, omdat concreetheid en levendigheid nauw met elkaar verbonden zijn. Dit zal later behandeld worden in dit overzicht (Nisbett & Ross, 1980).

In het onderzoek van Reyes et al. (1980) moesten de participanten een oordeel geven over een juridische situatie waarin een man verdacht werd van rijden onder invloed. Om dit oordeel te kunnen vellen, kregen de participanten voor- en tegenargumenten in zowel neutrale als levendige versie. Zij moesten hun oordeel direct na het lezen geven en na 48 uur moesten zij dit nogmaals doen. Er werd geen significant effect van levendigheid gevonden op het oordeel direct na het lezen. De tweede meting liet daarentegen zien dat de levendige argumenten beter gereproduceerd werden dan de abstracte argumenten. Daarnaast waren de levendige argumenten van de tweede meting meer doorslaggevend dan de levendige argumenten van de eerste metingen. Ook vonden participanten de verdachte schuldiger wanneer ze de voorargumenten in levendige vorm hadden gelezen dan de participanten die de voorargumenten in niet-levendige vorm hadden gelezen. Dit laat dus zien dat de levendige informatie sneller uit het geheugen wordt opgehaald, omdat deze informatie beter beschikbaar is. Dit zorgt er dan weer voor dat het een grotere invloed heeft op het oordeel dan neutrale informatie. De resultaten van Reyes et al. ondersteunen dus de *availability heuristic*.

In het onderzoek van Shedler en Manis (1986) moesten participanten een oordeel geven over de geschiktheid van mevrouw Johnson als moeder. Hiervoor kregen zij voor- en tegenargumenten te horen in zowel levendige vorm als in niet-levendige vorm. Uit deze resultaten kwam naar voren dat participanten de levendige voorargumenten als grootste bewijs zagen om mevrouw Johnson als een geschikte moeder te beoordelen. Daarnaast bleek uit de recall dat de levendige argumenten beter werden onthouden dan de niet-levendige argumenten. Toch is dit onderzoek nog geen volledig bewijs geweest voor de *availability heuristic*, aangezien er sprake was van een directe invloed op de beoordeling en niet via de herinnering.

Een ander oordeelonderzoek laat zien dat concrete uitspraken eerder als 'waar' beoordeeld worden dan abstracte uitspraken (Hansen & Wänke, 2010). In het onderzoek van Hansen en Wänke werd in het eerste experiment het effect van concreetheid op het waarheidsoordeel getoetst door middel van uitspraken. De ene helft van die uitspraken was in werkelijkheid waar, terwijl de andere helft in werkelijkheid onwaar was. Daarnaast werd er van elke stelling zowel een concrete versie als een abstracte versie gemaakt.

Het verschil tussen concreet en abstract werd bepaald door hoofdwerkwoorden en adjectieven in de stellingen. Dit werd gedaan met behulp van het *Linguistic Category Model (LCM)*. Het *LCM* maakt verschillende woordklassen op basis van het niveau van concreetheid van de woorden. De eerste drie woordklassen bestaan uit verschillende soorten werkwoorden. Het onderscheid tussen deze werkwoorden wordt bepaald door de mogelijkheid of ze kunnen

verwijzen naar een specifieke situatie en/of fysiek gedrag of niet. De laatste woordklasse bestaat uit adjectieven. De resultaten lieten zien dat de stellingen eerder waar werden gevonden wanneer deze in concrete versie werd aangeboden met werkwoorden die verwijzen naar een specifieke situatie én naar specifiek, fysiek gedrag (klasse 1). Een voorbeeld hiervan is het werkwoord lezen. Dit effect was ongeacht de werkelijke waarheid. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat de concrete stellingen voorstelbaarder werden gevonden en dat het daarmee ook aannemelijker werd dat ze ‘waar’ waren.

Definities van concreetheid

In vrijwel elk onderzoek wordt weer een andere definitie van het begrip concreetheid gegeven en gebruikt. Er worden veel verschillende criteria genoemd om concreetheid te operationaliseren. Concreetheid wordt bijvoorbeeld vaak gezien als een onderdeel van levendigheid (Nisbett & Ross, 1980). In het onderzoek van Nisbett en Ross wordt levendigheid gezien als een combinatie van concreetheid, emotionaliteit en nabijheid. Concreetheid draagt in dat geval voornamelijk bij aan de voorstelbaarheid van een tekst.

Het gegeven dat er nog geen eenduidige definitie van concreetheid is, was voor Douma (1994) een aanleiding om een literatuuronderzoek te beginnen. De resultaten in het onderzoek van Douma leidden ertoe dat er uiteindelijk twee voorwaarden geformuleerd werden bij concreetheid: zintuiglijke waarneembaarheid en specificiteit.

Ook in andere onderzoeken wordt concreetheid geassocieerd met zintuiglijke waarneembaarheid (Brybaert, Stevens, De Deyne, Voorspoels & Storms, 2014). In het surveyonderzoek van Brybaert et al. werden concreetheidscores verzameld van 30.000 Nederlandse woorden. Het begrip concreetheid werd door Brybaert et al. (2014) als volgt uitgelegd aan de participanten die deze scores moesten geven: “Sommige woorden verwijzen naar dingen of acties in de werkelijkheid. Je kunt ze direct ervaren via een van je vijf zintuigen of door de actie uit te voeren. We noemen deze woorden concrete woorden.” Hieruit blijkt dus dat concreetheid bepaald wordt door zintuiglijke waarneembaarheid en referentialiteit.

Ook Spooren, Hustinx, Aben & Turkenburg (2015) laten in hun onderzoek zien dat concreetheid kan worden gezien als informatie die zintuiglijk waarneembaar is. In het onderzoek van Spooren et al. is een vragenlijst afgenomen bij participanten waarin hen werd gevraagd een groot aantal woorden te beoordelen op mogelijke determinanten van concreetheid. Onder deze determinanten van concreetheid vielen specificiteit, zintuiglijke waarneembaarheid, teken- en filmbaarheid, begrijpelijkheid en concreetheid. De participanten

moesten elk woord vijf keer beoordelen, waarbij er telkens een andere determinant werd bevraagd. Uit de resultaten kwam naar voren dat participanten zintuiglijke waarneembaarheid over het algemeen zagen als de belangrijkste determinant van concreetheid. Hierop volgden de determinanten specificiteit, wat vooral het geval was bij zelfstandig naamwoorden, en teken- en filmbaarheid, wat alleen gold voor werkwoorden.

Concreetheid operationaliseren en het design

Naast de verschillende manieren waarop het begrip concreetheid gedefinieerd kan worden, zijn er ook verschillen in de manier van onderzoek doen naar concreetheid. Het grote verschil zit voornamelijk in de manier waarop de participanten de concrete en/of abstracte informatie aangeboden krijgen. Een manier om onderzoek te doen naar concreetheid is door participanten één tekstconditie aan te bieden. Op deze manier krijgen participanten bijvoorbeeld alleen abstracte informatie of alleen concrete informatie aangeboden (Bensi, Nori, Strazzari en Giusberti, 2003; Hustinx & De Wit, 2012).

In het onderzoek van Bensi et al. werd gebruik gemaakt van een within-design, waarbij participanten maar één tekstconditie aangeboden kregen. Participanten moesten een oordeel vormen over de mate van schuld van een verdachte. Dit oordeel moesten zij vormen met behulp van getuigenissen, die in de oorspronkelijke versie werden aangeboden of in de verlevendigde versie. Uit de resultaten bleek dat de oorspronkelijke getuigenissen ervoor zorgden dat de verdachte vaker onschuldig werd bevonden. De verlevendigde getuigenissen zorgden er daarentegen voor dat het aantal participanten dat de verdachte schuldig bevond en het aantal participanten dat de verdachte onschuldig bevond, ongeveer gelijk was. De verlevendigde versie zorgde er dus voor het aantal schuldoordelen toenam. Dit effect trad meteen op na het lezen van de getuigenissen.

In het onderzoek van Hustinx en De Wit werd er gekeken naar het effect van levendig taalgebruik op schuldoordelen bij 'experts' (rechtenstudenten) en 'leken'. Het onderzoek van Hustinx en De Wit is grotendeels gebaseerd op het onderzoek van Bensi et al. (2003). Het materiaal bestond uit oorspronkelijke getuigenissen over een bepaalde casus en uit de oorspronkelijke getuigenissen die verlevendigd waren over dezelfde casus. Participanten kregen deze getuigenissen binnen één tekstconditie te lezen, namelijk een 'oorspronkelijke' (niet-levendige) versie of een levendige versie. Ook binnen het onderzoek van Hustinx en De Wit is er dus gebruikt gemaakt van one-sided messages. De resultaten van de 'leken' lieten een duidelijk levendigheidseffect zien, maar de resultaten van de 'experts' lieten een tegengesteld effect zien. Dit houdt in dat de leken vaker 'schuldig' oordeelden na het lezen

van de levendige versie dan na het lezen van de niet-levendige versie. Proefpersonen met juridische kennis oordeelden daarentegen vaker ‘schuldig’ na het lezen van de niet-levendige versie en niet na het lezen van de levendige versie. Het onderzoek van Hustinx en De Wit laat dus zien dat levendigheid een invloed kan hebben op het oordeel.

Een andere manier om onderzoek te doen naar concreetheid is door gebruik te maken van two-sided messages, waarbij participanten beide tekstcondities aangeboden krijgen (Shedler & Manis, 1996). In het onderzoek van Shedler en Manis kregen participanten zowel levendige argumenten als niet-levendige argumenten, waarmee ze uiteindelijk een oordeel moesten vellen over de geschiktheid van het ouderschap van mevrouw Johnson. Participanten kregen negen voorargumenten en negen tegenargumenten te horen. Eén helft van de participanten kreeg de voorargumenten in levendige vorm aangeboden en de tegenargumenten in niet-levendige vorm. De andere helft kreeg daarentegen de tegenargumenten in levendige vorm en de voorargumenten in niet-levendige vorm. Uit de resultaten bleek dat participanten de vrouw geschikter vonden als moeder wanneer ze voorargumenten in combinatie met levendigheid hadden gehoord dan participanten die tegenargumenten in combinatie met levendigheid hadden gehoord.

Concreetheid wordt vaak geoperationaliseerd door middel van het toevoegen van details aan de aangeboden informatie. Gedetailleerde informatie wordt dan bijvoorbeeld gezien als de tegenhanger van statische informatie (Pettus & Diener, 1977). In het onderzoek van Pettus en Diener moesten participanten een oordeel vormen over een misdaad waarover ze gelezen hadden. Deze misdaad werd op basis van drie factoren gemanipuleerd, waarbij er steeds sprake was van een concrete en een abstracte variant: gedetailleerde informatie over de misdaad (concreet) tegenover het simpelweg benoemen van de misdaad (abstract), het geven van persoonlijke informatie (concreet) tegenover het geven van statistische informatie (abstract) en het geven van een lokale setting (concreet) tegenover een setting die ver weg stond van de participant (abstract). De resultaten lieten zien dat persoonlijke informatie over slachtoffers en informatie met details significant meer invloed hebben dan hun abstracte tegenhangers. De gedetailleerde informatie had dus meer effect op de beoordeling dan de andere factoren. Dit impliceert dat concreetheid samengaat met detaillering en specificiteit.

Een andere manier om concreetheid te operationaliseren door middel van het toevoegen van details is door een verschil te maken tussen *figure* details en *ground* details (Guadagno, Rhoads & Sagarin, 2011). *Ground* details zijn details die niet belangrijk zijn voor de boodschap. Het zijn irrelevante details, die iets zeggen over achtergrondinformatie. *Figure*

details voegen daarentegen wel iets toe aan de boodschap, wat ze dan ook relevant maakt. Het voegt namelijk iets toe aan de hoofdinformatie. Uit het onderzoek van Guadagno et al. kwam naar voren dat participanten relevante details in een tekst overtuigender vonden dan een abstracte tekst. Echter, het effect op de overtuiging was minder sterk wanneer het ging om het toevoegen van irrelevante details. Een verklaring hiervoor was dat participanten door deze informatie afgeleid werden van de boodschap van de tekst.

Eenzelfde resultaat werd gevonden bij andere onderzoeken waarin het aangeboden materiaal voor de participanten irrelevant was (Taylor & Thompson, 1982; Frey & Eagly, 1993). In het onderzoek van Taylor en Thompson wordt uitgegaan van het effect van levendigheid, waarvoor zij dezelfde definitie gebruiken als Nisbett & Ross (1980). In het artikel van Taylor en Thompson wordt een overzicht gegeven van onderzoeken naar levendigheid met de uiteindelijke conclusie dat levendige informatie helemaal niet zo sterk is. Er wordt bijvoorbeeld geen effect van levendigheid gevonden wanneer het wordt geoperationaliseerd door middel van kleurrijke details, videobeelden of plaatjes. Als reden hiervoor werd gegeven dat deze beelden een overbelasting kunnen zijn voor het geheugen.

In het onderzoek van Frey en Eagly (1993) werd onderzoek gedaan naar het effect van levendigheid door de aandacht van de participanten te manipuleren en door de levendigheid van de boodschap te manipuleren. Participanten die een zogenaamde hoge aandacht hadden, werden van tevoren expliciet geïnstrueerd om op te letten. Participanten die een zogenaamde lage aandacht hadden, kregen geen expliciete instructie. Vervolgens kregen de participanten een persuasieve boodschap te zien, die ze na afloop moesten beoordelen op recall, herkenning en overtuigingskracht. Participanten kregen de boodschap in een levendige variant of in een niet-levendige variant. Uit de resultaten bleek dat de participanten met hoge aandacht beter scoorden op recall, herkenning en overtuigingskracht wanneer zij een levendige boodschap aangeboden kregen dan wanneer zij een niet-levendige boodschap aangeboden kregen. Participanten met lage aandacht scoorden daarentegen slechter op recall, herkenning en overtuigingskracht wanneer zij een levendige boodschap hadden gelezen dan wanneer zij een niet-levendige boodschap hadden gelezen. De verklaring hiervoor was dat participanten met een hoge aandacht veel meer letten op de relevante argumentatie, waardoor zij daar later beter op kunnen oordelen. Participanten met een lage aandacht worden echter afgeleid door de effecten die een boodschap verlevendigen en letten daardoor niet meer op de argumentatie die relevant is. Dit onderzoek laat dus zien dat levendig taalgebruik ook een negatief effect kan hebben op herinnering en overtuiging.

Onderzoeksvraag en hypothesen

Door deze onderzoeken met elkaar te vergelijken, is er duidelijk naar voren gekomen dat er veel verschillen zijn tussen onderzoeken naar concreetheid (en levendigheid). De onderzoeken van Douma (1994), Brysbaert et al. (2014) en Spooren et al. (2015) laten zien dat concreetheid vooral geassocieerd wordt met zintuiglijke waarneembaarheid, specificiteit en teken- en filmbaarheid.

Op basis van het onderzoek van Hansen en Wänke (2012) zal er in dit onderzoek gekeken worden naar het effect van concreetheid op waarheidsperceptie. Verder is er op basis van de onderzoeken van Reyes et al. (1980), Shedler en Manis (1986) en Hustinx en De Wit (2012) voor gekozen om participanten een oordeel te laten vellen over alibi's binnen een bepaald misdrijf.

Daarnaast laten de onderzoeken van Pettus en Diener (1976) en Guadagno, Rhoads en Sagarin (2011) zien dat het toevoegen van details een belangrijk element van concreetheid is. In dit onderzoek zal een onderscheid worden gemaakt tussen het toevoegen van relevante details en het toevoegen van irrelevante details. Relevante details voegen iets toe aan de betreffende handeling in het alibi, terwijl irrelevantie details niks zeggen over deze handeling. Dat houdt in dat er bij de relevante details een detail wordt toegevoegd aan de hoofdinformatie van het alibi en bij de irrelevante details wordt er een details toegevoegd aan de achtergrondinformatie van het alibi.

Tenslotte zal in dit onderzoek de focus liggen op het aanbieden van een contrastwerking tegenover het niet aanbieden van een contrastwerking. Dit houdt in dat één deel van de participanten zowel concrete alibi's als abstracte alibi's aangeboden krijgt, terwijl het andere deel alleen concrete alibi's of abstracte alibi's aangeboden krijgt. Het onderzoek van Hustinx en De Wit (2012) liet namelijk zien dat het levendigheidseffect gedeeltelijk niet uitkwam. Dit resultaat werd verklaard door het feit dat de participanten maar één tekstversie aangeboden kregen. Er was gebruik gemaakt van een one-sided message, waardoor de participanten de verschillende versies niet met elkaar konden vergelijken. In het onderzoek van Shedler en Manis (1986) werden daarentegen wel beide tekstversies (levendig en niet-levendig) aangeboden aan de participanten. Uit deze resultaten bleek dat de levendige argumenten beter werden onthouden dan de niet-levendige argumenten. Ook lieten de resultaten zien dat de levendige voorargumenten voor een positiever eindoordeel zorgden dan de niet-levendige voorargumenten. In het onderzoek van Shedler en Manis was er dus wel sprake van een levendigheidseffect.

De onderzoeksvraag van dit onderzoek luidt als volgt: ‘In hoeverre heeft de manier van concretisering invloed op de geloofwaardigheid en schuldperceptie van alibi’s en wordt het eventuele effect vergroot door een verschil te maken tussen een within-design en een between-design?’ De verwachting hierbij is dat het toevoegen van relevante details een positiever effect heeft op onder andere de geloofwaardigheid en schuldtoekenning van de alibi’s dan het toevoegen van irrelevante details. Dit is gebaseerd op de onderzoeken van Guadagno et al. (2011), Taylor en Thompson (1982) en Frey en Eagly (1993). In deze onderzoeken kwam namelijk naar voren dat concrete/levendige informatie ook geen effect kan hebben, wanneer het materiaal irrelevant is. Daarnaast wordt verwacht dat concrete alibi’s binnen een contrastwerking met abstracte alibi’s geloofwaardiger en onschuldiger worden gevonden dan concrete alibi’s die niet binnen een contrastwerking met abstracte alibi’s gepresenteerd worden.

Methode

Materiaal

Voor dit onderzoek zijn verschillende alibi’s ontworpen. Voorafgaand aan deze alibi’s kregen de participanten allemaal eenzelfde verhaal waarin het gepleegde misdrijf uiteen werd gezet. Het misdrijf is gepleegd binnen een studentenvereniging. Het misdrijf had betrekking op het stelen van geld, dat bedoeld was voor een ander, vrouwelijk lid van de vereniging: Anna. In dit verhaal kwamen de participanten te weten dat Anna blind is geworden vanwege een ongeluk en dat zij daarvoor een blindengeleidehond heeft gekregen. Het is echter gebleken dat deze hond, Frits, ernstig ziek is en alleen kan genezen door een erg dure behandelmethode. Anna en haar familie hebben daar het geld niet voor en dat is de reden dat de studentenvereniging heeft besloten om geld voor Anna op te halen.

Na deze uiteenzetting van het misdrijf werd geconcludeerd dat één van de bestuursleden van de studentenvereniging dit misdrijf gepleegd moet hebben. Deze verdachten kregen vervolgens allemaal de kans om hun alibi aan bod te laten komen en op deze manier aannemelijk te maken waarom zij het misdrijf niet gepleegd zouden hebben. De bestuursleden zijn op zoveel mogelijke aspecten gelijk gehouden, zodat er geen voorkeuren of vooroordelen zouden kunnen ontstaan bij de participanten naar aanleiding van deze aspecten. Dat houdt in dat ze allemaal man waren, van ongeveer dezelfde leeftijd waren en allen studeerden aan dezelfde universiteit.

Het verschil tussen deze alibi’s zat in de mate en manier van concreetheid. De stijl van de alibi’s is gemanipuleerd. Dit houdt in dat er sprake was van vier verschillende alibi’s:

abstracte alibi's, concrete alibi's met relevante details, concrete alibi's met irrelevante details en concrete alibi's zonder gedetailleerde toevoeging. Dit laatste alibi wordt ook wel het concreet korte alibi genoemd. Een detail was relevant wanneer het een toevoeging was voor de ondersteuning van het alibi. Het zegt iets gedetailleerds over bijvoorbeeld de plaats, tijd of verdachte (hoofdinformatie). Een detail was irrelevant wanneer het geen toevoeging was voor de ondersteuning van het alibi. Er wordt dan iets specifiek gezegd over onbelangrijke zaken, zoals de kleur van een object of een gedachte die niks zegt over de handeling (achtergrondinformatie). Een alibi was abstract wanneer er geen gebruik was gemaakt van details, die het alibi voorstelbaarder zouden kunnen maken en wanneer de woorden niet gemanipuleerd waren op basis van concreetheid. Een alibi was concreet kort wanneer ook geen gebruik is gemaakt van details, maar de woorden wel waren gemanipuleerd op basis van concreetheid. Dat maakte dus het verschil tussen de abstracte alibi's en de concreet korte alibi's. In tabel 1 staan vier voorbeelden van deze stijlmanipulaties van een alibi:

Tabel 1: Voorbeelden van de vier verschillende alibi's, variërend van abstract, concreet met irrelevante details, concreet met relevante details en concreet kort

Soort alibi	Voorbeeld
Abstract	Eerst ben ik in de middag eventjes gaan wielrennen. Toen ik daarna weer thuiskwam, heb ik een beetje zitten gamen, om de tijd te sneller te laten gaan. Toen het alweer tijd was moest ik naar de vergadering toe.
Concreet met irrelevante details	Vanmiddag ben ik op mijn fiets gesprongen om een rondje te gaan wielrennen. In het bos zag ik een gymschoen liggen. Ik vroeg me toen af hoe iemand in hemelsnaam zijn schoen kan kwijtraken. Toen ik weer in mijn kamer kwam, heb ik nog een poos Fifa gespeeld. Ik kon me niet goed concentreren, want buiten bleef er een autoalarm loeien. Het was vier uur toen ik mijn schoenen heb aangetrokken en hierheen ben gefietst.

Concreet met relevante details

Vanmiddag ben ik op mijn fiets gesprongen om een rondje te gaan wielrennen. Normaal fiets ik ongeveer 35 kilometer, maar gisteren heb ik de 40 kilometer gepasseerd. Ik heb vooral door het bos gefietst. Toen ik weer in mijn kamer kwam, heb ik nog een poos Fifa gespeeld. Ik heb drie potjes gespeeld en ze allemaal gewonnen. Het was vier uur toen ik mijn schoenen heb aangetrokken en hierheen ben gefietst.

Concreet kort

Vanmiddag ben ik op mijn fiets gesprongen om een rondje te gaan wielrennen. Toen ik weer in mijn kamer kwam, heb ik nog een poos Fifa gespeeld. Het was vier uur toen ik mijn schoenen heb aangetrokken en hierheen ben gefietst.

Het manipuleren van de concrete alibi's is gedaan door middel van de lijst die is opgesteld in het onderzoek van Brysbaert et al. (2014). In dit surveyonderzoek is een lijst opgesteld van 30.000 Nederlandse woorden met bijbehorende concreetheidscores. Er werd hierbij vooral gelet op de specificiteit van werkwoorden en zelfstandige naamwoorden. Toch zijn er ook enkele beslissingen buiten de lijst van Brysbaert et al. gemaakt. Het kan bijvoorbeeld voorkomen dat het woord 'hond' concreter wordt beoordeeld dan het woord 'labrador', terwijl een labrador specifiek is dan een hond. In zulke gevallen is ervoor gekozen om uit te gaan van de specificiteit en niet van de lijst van Brysbaert et al.

Design

Voor dit onderzoek is een 4x2 design gebruikt. De eerste factor betrof de stijl van details, waarbij er vier variabelen aanwezig waren. Er zijn vier verschillende soorten alibi's gebruikt in het onderzoek: abstracte alibi's, concrete alibi's met relevante details, concrete alibi's met irrelevante details en concreet korte alibi's.

De tweede factor hield in dat er twee verschillende designs gebruikt zijn binnen het onderzoek. Er is zowel een experiment met within-design uitgevoerd als een experiment met between-design. Op deze manier kon gekeken worden naar het effect van contrastwerking op de geloofwaardigheid en het schuldoordeel van de alibi's. De participanten in het eerste experiment kregen het materiaal binnen het between-design aangeboden. Dit hield in dat ze drie alibi's krijgen die in dezelfde conditie aangeboden werden. Groep 1 kreeg drie concrete alibi's met relevante details, groep 2 kreeg drie concrete alibi's met irrelevante details, groep 3 kreeg drie concreet korte alibi's en groep 4 kreeg abstracte alibi's. Het ging hierbij om de alibi's van Lars, Thomas en Joost. In de vorm van een tabel ziet dit er als volgt uit:

Tabel 2: Overzicht van de volgordes van het aangeboden materiaal van Experiment 1

	Groep 1	Groep 2	Groep 3	Groep 4
Lars	Concreet - relevant	Concreet - irrelevant	Concreet kort	Abstract
Thomas	Concreet - relevant	Concreet - irrelevant	Concreet kort	Abstract
Joost	Concreet - relevant	Concreet - irrelevant	Concreet kort	Abstract

Binnen het within-design kregen participanten verschillende soorten alibi's binnen één tekst aangeboden. Dit hield dan in dat ze één concreet alibi met details (relevante details óf irrelevante details), een concreet kort alibi en twee abstracte alibi's aangeboden kregen. Deze keuze is gebaseerd op de resultaten van het between-experiment. Deze keuzes zullen in de resultatenparagraaf nader worden toegelicht. In de vorm van een tabel ziet dit er als volgt uit:

Tabel 3: Overzicht van de volgordes van het aangeboden materiaal van Experiment 2

	Groep 1	Groep 2
Dennis	Abstract	Abstract
Lars	Concreet – relevant	Concreet - irrelevant
Thomas	Abstract	Abstract
Joost	Concreet kort	Concreet kort

Uit de tabel blijkt dat elke tekst begon met een abstract alibi, in dit geval ging het om het alibi van Dennis. Elke participant kreeg als eerste dit abstracte alibi van Dennis te lezen. Op deze manier begon de contrastwerking namelijk altijd met een abstract alibi waarop een concreet alibi volgde. Hetzelfde gold voor het alibi van Thomas, dat ook altijd in de abstracte conditie verscheen. Op deze manier werden er in één enquête twee contrastwerkingen aan de

participanten aangeboden. Het contrastalibi van Dennis zal niet worden meegenomen in de analyse. In totaal zijn er dus zes groepen ontstaan over de twee experimenten. Tussen deze groepen was er variatie wat betreft het soort alibi en het soort design.

Instrumentarium

De vragenlijst bestond uit zes onderdelen. Ten eerste werd de geloofwaardigheid van de alibi's bevestigd. Hierna werd een vraag gesteld over de overtuigingskracht en de aantrekkelijkheid van de alibi's. Daarna werd er een manipulatiecheck gedaan door te vragen naar de concreetheid en filmbaarheid van de alibi's. Deze vragen werden telkens gesteld na elk alibi. Op deze manier werd er meteen een oordeel gegeven over de gelezen alibi en werd er geen vergelijking gemaakt tussen de alibi's. Nadat alle alibi's gegeven waren, werden er vragen gesteld over de schuldtoekenning en over de zekerheid waarmee de vragen over de schuldtoekenning waren beantwoord. Participanten mochten terugbladeren om deze vragen te beantwoorden, maar ze mochten gegeven antwoorden niet meer veranderen. Deze vragen zijn gebaseerd op de vragen die in het onderzoek van Hustinx en De Wit (2012) werden gesteld. Ten slotte werd er gevraagd naar enkele persoonsgegevens.

Geloofwaardigheid en overtuigingskracht

De vragenlijst begon met een vraag over de geloofwaardigheid van de alibi's. Een zevenpunts Likertschaal bevroeg de geloofwaardigheid als volgt:

Hoe geloofwaardig vind je de verklaring van Lars?

Ongeloofwaardig   1   2   3   4   5   6   7   zeer geloofwaardig

Vervolgens werd er gevraagd naar de overtuigingskracht van de alibi's. Een zevenpunts Likertschaal bevroeg de overtuigingskracht als volgt:

Hoe overtuigend vind je de verklaring van Lars?

Helemaal niet   1   2   3   4   5   6   7   zeer overtuigend
overtuigend

Aantrekkelijkheid

Hierna werd er gevraagd naar de aantrekkelijkheid van de alibi's. Dit werd wederom gedaan met een zevenpunts Likertschaal en dit zag er als volgt uit:

Hoe vond je de tekst om te lezen?

Zeer vervelend om te   1   2   3   4   5   6   7   zeer leuk om
te lezen   lezen

Deze vraag is gebaseerd op het onderzoek van Hustinx en de Wit (2012). Met deze vraag kon namelijk gemeten worden of de concrete verklaringen leuk of juist vervelend zou worden gevonden om te lezen.

Concreetheid en Filmbaarheid

Het vierde onderdeel bestond uit een manipulatiecheck. Dit is gedaan met behulp van twee aspecten, namelijk concreetheid en filmbaarheid. Beide vragen werden gemeten met een zevenpunts Likertschaal. Dit zag er als volgt uit:

Wat vond je van de verklaring van Lars?

Zeer abstract 1   2   3   4   5   6   7   *zeer concreet*

Kon je de verklaring van Lars als een film voor je zien?

Helemaal niet 1   2   3   4   5   6   7   *zeker wel*

Deze vragen zijn gesteld om te kunnen bepalen of de verklaringen goed gemanipuleerd zijn. Het verschil tussen de verklaringen zou vooral in het within-experiment naar voren moeten komen, omdat participanten hier in de gaten hebben dat er een groot verschil zit tussen de verklaringen wat betreft de inhoud en stijl.

Schuldtoekenning

Daarna werd er gevraagd naar de schuldtoekenning. Voor het aanbieden van deze vragen, kregen de participanten de opmerking dat het toegestaan was om terug te bladeren naar de betreffende verklaringen. De kans was namelijk groot dat participanten niet meer precies zouden weten om welke verklaring het zou gaan, omdat de personages zoveel op elkaar leken. Er werd hier wel expliciet bij vermeld dat gegeven antwoorden niet meer verbeterd mochten worden. Bij het within-design kregen participanten de opmerking dat uit camerabeelden was gebleken dat Dennis onschuldig was. Dennis werd dan ook niet opgenomen in de schuldvragen. Participanten moesten binnen dit onderdeel eerst aangeven hoe schuldig zij elk personage achtte. Deze vraag werd dus drie keer gesteld: voor Thomas, Lars en Joost. Dit werd gemeten met een zevenpunts Likertschaal. Een voorbeeld ziet er als volgt uit:

Hoe schuldig acht je Thomas (22 jaar, student Taalwetenschap)?

zeer onschuldig   1   2   3   4   5   6   7   *zeer schuldig*

Bij deze vragen werden leeftijd en studie nog een keer aangegeven, zodat de participanten een extra geheugensteun zouden hebben om welk personage het gaat.

Een andere vraag binnen dit onderdeel had betrekking op wie de participanten als hoofdverdachte aanwezen. De participanten werden binnen dit onderdeel gedwongen om een keuze te maken. Deze vraag zag er als volgt uit:

Wie van de drie verdachten heeft het geld gestolen volgens jou?

- *Thomas*
- *Joost*
- *Lars*

Dit onderdeel werd afgesloten met de vraag hoe zeker de participanten waren van dit eindoordeel. Dit werd gedaan met een zevenpunts Likertschaal en zag er als volgt uit:

Hoe zeker ben je van je schuldoordeel bij vraag 19?

zeer onzeker 1   2   3   4   5   6   7   *zeer zeker*

Deze vraag is vooral gesteld om te kijken naar het verschil tussen het between-experiment en het within-experiment. De verwachting is namelijk dat participanten binnen het between-experiment erg onzeker zijn over het eindoordeel, omdat alle verklaringen in dezelfde stijl geschreven zijn. Dit zorgt ervoor dat het eindoordeel waarschijnlijk een gok is en niet onderbouwd kan worden met inhoudelijke elementen. De verwachting bij het within-experiment is daarentegen dat participanten zekerder zijn over hun eindoordeel. Het eindoordeel wordt in dit geval waarschijnlijk wel gemaakt op basis van de stijl, omdat de verklaringen erg van elkaar verschillen.

Persoonsgegevens

De vragenlijst eindigde met het vragen naar een aantal persoonsgegevens, zoals leeftijd, opleiding en geslacht. Alleen participanten tussen de 18 en 25 jaar, die studeren of studeerden aan een hogeschool of universiteit mochten meedoen aan dit onderzoek. Daarnaast was het van belang om naar het geslacht te vragen, zodat achteraf gekeken kon worden of het aantal mannen en vrouwen per groep ongeveer gelijk was gebleven.

Participanten

Aan dit onderzoek namen in totaal 176 participanten (117 participanten in het between-design, 59 participanten in het within-design) vrijwillig deel. Er deden 106 vrouwen mee aan dit onderzoek en 66 mannen. Er waren vier participanten die 'anders' hadden ingevuld bij de vraag naar geslacht. De participanten waren allen student aan een hogeschool of universiteit.

Procedure

Het experiment werd met pen en papier afgenomen. De participanten moesten de alibi's individueel lezen en ook individueel antwoord geven op de vragen. Er mocht dus niet overlegd worden tijdens het afnemen van het experiment. Het between-experiment duurde ongeveer zeven minuten, het within-experiment duurde ongeveer tien minuten.

Resultaten

De resultaten zullen per experiment weergegeven worden met een afsluitende conclusie. Vervolgens zal een algemene conclusie en discussie worden gegeven.

Experiment 1

Per vraag zullen de gemiddelden en standaarddeviaties worden weergegeven in een tabel. Er zal echter alleen gekeken worden naar de resultaten wanneer de drie verklaringen samen zijn genomen per vraag. Deze resultaten zijn van belang, omdat ze een goed beeld geven van de geloofwaardigheid, overtuigingskracht, aantrekkelijkheid en schuldoordeel per conditie.

Geloofwaardigheid en overtuigingskracht

Eerst is er gekeken naar eventueel significante verschillen op geloofwaardigheid en overtuigingskracht. Tabel 4 geeft een overzicht van de gemiddelden en standaarddeviaties van de drie verklaringen samen voor geloofwaardigheid en overtuigingskracht.

Uit een eenwegvariantie-analyse is gebleken dat er significante verschillen zijn voor geloofwaardigheid wanneer Lars, Thomas en Joost worden samengenomen ($F(3,116) = 3.046, p = .032$). Bonferroni posthoc comparisons lieten echter zien dat er geen verschillen zijn tussen de verschillende stijlvormen (alle p 's $> .10$). Een eenweg-variantieanalyse laat zien dat er geen significante verschillen zijn voor overtuigingskracht voor de drie verklaringen samen ($F(3,116) = 1.945, p = .126$). Dit houdt in dat er geen significante verschillen zijn tussen de vier condities: de vier condities worden even geloofwaardig en overtuigend gevonden.

Tabel 4: Gemiddelden van gepercipieerde geloofwaardigheid en overtuigingskracht als functie van de vier stijlmanipulaties (SD tussen haakjes)

	Concreet Relevant	Concreet Irrelevant	Concreet Kort	Abstract
Geloofwaardigheid Lars	4.19 (1.06)	4.30 (1.31)	4.52 (1.21)	4.00 (1.17)
Geloofwaardigheid Thomas	4.65 (1.09)	4.60 (1.35)	3.91 (1.32)	3.70 (1.18)
Geloofwaardigheid Joost	4.62 (1.36)	4.40 (1.48)	3.69 (1.07)	4.10 (1.35)
Geloofwaardigheid totaal	4.48 (.96)	4.43 (.79)	4.06 (.76)	3.93 (.84)
Overtuigingskracht Lars	4.15 (1.22)	4.20(1.50)	4.31 (1.29)	3.77 (1.46)
Overtuigingskracht Thomas	4.19 (1.42)	4.20 (1.35)	3.72 (1.33)	3.47 (1.25)
Overtuigingskracht Joost	4.65 (1.44)	4.17 (1.34)	3.83 (.93)	4.03 (1.43)
Overtuigingskracht totaal	4.30 (1.04)	4.19 (.92)	3.95 (.86)	3.76 (.94)

Aantrekkelijkheid

Vervolgens is er gekeken naar eventueel significante verschillen op de aantrekkelijkheid van de verklaringen. Tabel 5 geeft een overzicht van de gemiddelden en standaarddeviaties van de drie verklaringen samen voor aantrekkelijkheid.

Uit een eenweg-variantieanalyse is een significant verschil gevonden op aantrekkelijkheid wanneer de drie alibi's samen werden genomen ($F(3, 116) = 2.85, p = .041$). Bonferroni posthoc comparisons lieten zien dat de concreet relevante versie significant verschilt van de abstracte versie ($p = .048$). De concreet relevante versie ($M = 4.69, SD = .87$) wordt significant leuker gevonden dan de abstracte versie ($M = 4.11, SD = .91$).

Tabel 5: Gemiddelden van gepercipieerde aantrekkelijkheid als functie van de vier stijlmanipulaties (SD tussen haakjes)

	Concreet Relevant	Concreet Irrelevant	Concreet Kort	Abstract
Aantrekkelijkheid Lars	4.92 (1.09)	4.80 (1.19)	4.52 (1.12)	4.40 (1.16)
Aantrekkelijkheid Thomas	4.73 (.92)	4.57 (.97)	4.31 (1.11)	3.77 (1.31)
Aantrekkelijkheid Joost	4.46 (1.17)	4.17 (1.32)	3.86 (1.30)	4.17 (1.34)
Aantrekkelijkheid totaal	4.69 (.97)	4.51 (.67)	4.23 (.90)	4.11 (.91)

Concreetheid en Filmbaarheid

Vervolgens is er gekeken naar eventuele verschillen wat betreft de manipulatiecheck. Hieronder vallen de scores van concreetheid en filmbaarheid voor de verklaringen. Tabel 6 geeft een overzicht van de gemiddelden en standaarddeviaties van de drie verklaringen samen voor concreetheid en filmbaarheid.

Wanneer de drie verklaringen van Lars, Thomas en Joost samen werden genomen per vraag bleek uit een eenweg-variantieanalyse dat er significante verschillen waren op zowel concreetheid ($F(3,116) = 5.979, p = .001$) als filmbaarheid ($F(3,116) = 3.035, p = .032$). Bonferroni posthoc comparisons lieten zien dat er een significant verschil is gevonden voor concreetheid tussen de concreet relevante versie en de abstracte versie ($p = .014$) en tussen de concreet irrelevante versie en de abstracte versie ($p = .006$). De concreet relevante versie ($M = 5.05, SD = .83$) én de concreet irrelevante versie ($M = 5.10, SD = 1.08$) werden significant concreter gevonden dan de abstracte versie ($M = 4.16, SD = 1.17$). Verder is er een marginaal effect gevonden tussen de concreet relevante versie en de concreet korte versie ($p = .056$). De concreet relevante versie werd significant concreter gevonden dan de concreet korte versie ($M = 4.31, SD = 1.21$).

Daarnaast lieten Bonferroni posthoc comparisons zien dat er een significant verschil is gevonden tussen de concreet irrelevante versie en de concreet korte versie ($p = .037$). De concreet irrelevante ($M = 5.10, SD = 1.08$) versie werd significant concreter gevonden dan de concreet korte versie ($M = 4.31, SD = 1.17$). Voor filmbaarheid lieten Bonferroni posthoc comparisons zien dat er een significant verschil was tussen de concreet relevante versie en de concreet korte versie ($p = .024$). De concreet relevante versie ($M=5.13, SD=1.04$) werd als ‘filmbaarder’ beoordeeld dan de concreet korte versie ($M = 4.32, SD = 1.13$).

Tabel 6: Gemiddelden van gepercipieerde concreetheid en filmbaarheid als functie van de vier stijlmanipulaties (SD tussen haakjes)

	Concreet Relevant	Concreet Irrelevant	Concreet Kort	Abstract
Concreetheid Lars	4.77 (1.39)	5.27 (1.46)	4.66 (1.45)	4.27 (1.46)
Concreetheid Thomas	4.96 (1.08)	5.24 (1.27)	3.69 (1.78)	3.83 (1.56)
Concreetheid Joost	5.12 (1.45)	4.77 (1.63)	4.59 (1.66)	4.37 (1.54)
Concreetheid totaal	5.05 (.83)	5.10 (1.08)	4.31 (1.21)	4.16 (1.17)
Filmbaarheid Lars	5.31 (1.19)	5.33 (1.18)	4.55 (1.64)	4.97 (1.35)

Filmbaarheid Thomas	4.92 (1.38)	5.00 (1.23)	4.17 (1.61)	4.57 (1.59)
Filmbaarheid Joost	4.96 (1.61)	4.43 (1.34)	4.24 (1.38)	4.67 (1.61)
Filmbaarheid totaal	5.13 (1.04)	4.92 (.72)	4.32 (1.13)	4.73 (1.27)

Schuldvragen en Eindoordeel

Tabel 7 geeft een overzicht van de gemiddelden en standaarddeviaties van de drie verklaringen wat betreft de schuldvragen. Om de resultaten met betrekking tot de schuldvragen te berekenen, is er wederom gebruik gemaakt van een eenweg-variantieanalyse. Hieruit bleek dat er geen significante verschillen werden gevonden tussen de condities wanneer de personages samen werden genomen ($F(3,116) = 0.70, p = .976$). Dit betekent dat de stijlsoort geen effect heeft op hoe schuldig de personages worden geacht.

Tabel 7: Gemiddelden van gepercipieerde schuld per personage als functie van de vier stijlmanipulaties (SD tussen haakjes)

	Concreet Relevant	Concreet Irrelevant	Concreet Kort	Abstract
Schuld Lars	4.46 (1.35)	4.07 (1.31)	3.55 (1.21)	4.10 (1.32)
Schuld Thomas	4.32 (1.57)	4.10 (1.06)	4.38 (1.50)	4.23 (1.36)
Schuld Joost	4.07 (1.51)	1.40 (1.36)	4.83 (1.04)	1.37 (1.38)
Schuld totaal	4.29 (1.07)	4.19 (.84)	4.25 (.65)	4.23 (.69)

Ook is er gevraagd naar het eindoordeel van de participanten. Dit werd gedaan door middel van een meerkeuzevraag, die ervoor zorgde dat de participanten gedwongen werden om een keuze te maken wie van de personages ze het meest schuldig achtten. Vervolgens is er nagegaan of er een relatie aanwezig is in het eindoordeel tussen de condities per personage met behulp van een Pearson's Chi-kwadraat test. Het gaat namelijk om de frequenties. Er zijn geen significante verschillen gevonden ($X^2(9) = 4.82, p = .568$). Dit houdt in dat er geen alibi significant vaker als hoofdverdachte gekozen werd wanneer deze voorkwam in een bepaalde stijlconditie.

Conclusie en discussie naar aanleiding van Experiment 1

De verwachting was dat er geen grote verschillen gevonden zouden worden wat betreft geloofwaardigheid, overtuigingskracht, aantrekkelijkheid, concreetheid en filmbaarheid wanneer de verklaringen niet binnen een contrastwerking gegeven zouden worden. Binnen dit

between-design is telkens maar één van de vier soorten verklaringen aangeboden aan de participanten. Naar aanleiding van de resultaten kan geconcludeerd worden dat dit ook het geval is. De resultaten zullen hier nog op een rij gegeven worden.

Uit de analyses is gebleken dat er geen significante verschillen zijn gevonden voor geloofwaardigheid en overtuigingskracht. Dit komt overeen met de verwachtingen, aangezien er geen sprake is van een contrasteffect. Participanten kregen de verklaringen in één stijlsoort aangeboden, waardoor de kans groot is dat de condities even geloofwaardig en even overtuigend worden gevonden. Dit bleek dus ook het geval te zijn.

Voor aantrekkelijkheid is wel een significant verschil gevonden. Dit verschil is gevonden voor de concreet relevante versie en de abstracte versie, waarbij de concreet relevante versie leuker werd gevonden dan de abstracte versie. Het is goed dat deze vraag is gesteld, omdat het laat zien dat aantrekkelijkheid geen effect heeft op de geloofwaardigheid. De concreet relevante versie wordt weliswaar leuker gevonden dan de abstracte versie, maar deze versie wordt niet geloofwaardiger gevonden. Participanten lijken dus in staat te zijn om aantrekkelijkheid en geloofwaardigheid los van elkaar te beoordelen.

Daarnaast laten de resultaten van concreetheid zien dat de verklaringen goed gemanipuleerd zijn. De concreet relevante versie én de concreet irrelevante versie werden concreter gevonden dan de abstracte versie. De concreet irrelevante versie werd ook concreter gevonden dan de concreet korte versie. Voor filmbaarheid bleek alleen dat de concreet relevante versie als ‘filmbaarder’ werd beoordeeld dan de concreet korte versie. Dit laat dus zien dat filmbaarheid niet op dezelfde manier wordt beoordeeld als concreetheid.

Tenslotte werden voor de schuldvragen en het eindoordeel geen significante verschillen gevonden. Dit houdt in dat de stijlsoort geen effect heeft op hoe schuldig de personages worden geacht en dat er geen verklaring significant vaker werd gekozen in een bepaalde conditie in experiment 1.

Toelichting experiment 2 naar aanleiding van experiment 1

Naar aanleiding van bovenstaande resultaten is besloten om het tweede experiment uit te voeren. Dit experiment had de vorm van een within-design, waardoor er een contrastwerking ontstond. Participanten kregen in het tweede experiment namelijk vier verschillende stijlmanipulaties aangeboden in plaats van één stijlmanipulatie. De verwachting hierbij was dat er dan meer verschillen gevonden zouden worden en niet alleen voor aantrekkelijkheid en concreetheid. Participanten zullen namelijk in de gaten hebben dat het gaat om verklaringen die in verschillende stijlen geschreven zijn, waardoor het makkelijker is om een onderscheid

te maken naar aanleiding van de aangeboden vragen. Voor geloofwaardigheid en overtuigingskracht is de verwachting dat de concreet relevante versie geloofwaardiger wordt gevonden dan de andere versies, maar dat de concreet irrelevante versie minder geloofwaardig wordt gevonden. Daarnaast is de verwachting dat zowel de concreet relevante versie als de concreet irrelevante versie beter zullen scoren op aantrekkelijkheid, concreetheid en filmbaarheid in vergelijking met de andere twee versies.

Aan de hand van de resultaten van experiment 1 is bepaald hoe het materiaal voor experiment 2 eruit is komen te zien. Aangezien er sprake moest zijn van een contrastwerking is ervoor gekozen om te beginnen met een abstract alibi, dat meteen werd gevolgd door een concreet alibi. Op deze manier was er meteen een contrastwerking. Voor het derde en vierde alibi gebeurde hetzelfde: het derde alibi was wederom abstract en werd gevolgd door een concreet alibi. In één enquête werden dus twee contrastwerkingen aangeboden.

De keuzes voor invulling van de alibi's zijn gebaseerd op de resultaten van de manipulatiecheck van experiment 1, zodat er niet richting de hypothese gemanipuleerd werd in experiment 2. In experiment 2 is een abstract alibi (Dennis) altijd als eerste alibi aangeboden, waarop een concreet alibi volgde. Op deze manier werd er meteen een contrast aangeboden. In het tweede experiment is telkens maar één concreet alibi met details (relevant of irrelevant) aangeboden. Zo bleef de verdeling tussen concreet en abstract gelijk en kregen de participanten niet te veel alibi's aangeboden. Het alibi van Lars uit experiment 1 is gekozen voor de concreet relevante conditie en voor de concreet irrelevante conditie, omdat deze resultaten tussen concreet relevant en concreet irrelevant het beste overeenkwamen wat betreft concreetheid. Het alibi van Thomas uit experiment 1 is gekozen voor abstract, omdat dit alibi als het meest abstract beoordeeld werd. Het was van belang dat zijn verklaring goed te vergelijken was met het alibi van Dennis qua lengte en gemiddelde Brysbaert-score. Daarnaast is het alibi van Thomas altijd als derde gegeven, zodat er daarna nog een keer sprake was van een contrastwerking. Het alibi van Joost is gekozen voor de concreet kort conditie. De gemiddelden van dit alibi lagen voor de conditie concreet kort tussen de concrete condities met details en de abstracte verklaring. Het was daarom logisch om dit alibi te kiezen voor de concreet korte verklaring in experiment 2.

Gezien het feit dat de abstracte verklaringen (van Dennis en Thomas) altijd op plek 1 en plek 3 aangeboden worden, is de volgorde alleen gerandomiseerd tussen de concreet irrelevante/relevante conditie en de concreet korte conditie. Op deze manier zijn er vier lijsten ontstaan.

Experiment 2

Er waren twee versies in experiment 2. Versie 1 bestond uit vier verklaringen, waarbij verklaring 1 en verklaring 3 altijd abstract waren. De andere twee verklaringen waren concreet relevant en concreet kort en deze hadden een roulerende positie. Versie 2 bestond ook uit vier verklaringen, waarbij verklaring 1 en verklaring 3 altijd abstract waren. De andere twee verklaringen waren concreet irrelevant en concreet kort en deze hadden een roulerende positie.

Bij het analyseren van de data in het within-experiment was het van belang om per vraag te kijken naar eventuele interactie-effecten. Het kon namelijk zo zijn dat het type relevantie effect heeft op de scores in de andere condities. Zo kan een abstractie versie bijvoorbeeld geloofwaardiger worden gevonden wanneer deze in contrast met een concreet relevante versie wordt aangeboden dan wanneer dezelfde abstracte versie wordt aangeboden met een concreet irrelevante versie. Als er sprake was van een interactie-effect, zijn er aparte analyses gedaan per versie. Als er geen sprake was van een interactie-effect, zijn de twee versies samengenomen en is er dus één analyse uitgevoerd.

Geloofwaardigheid en overtuigingskracht

Tabel 8 geeft een overzicht van de gemiddelden en standaarddeviaties per verklaring voor geloofwaardigheid en overtuigingskracht. Uit een multivariate variantieanalyse is er gebleken dat er een interactie-effect is tussen de versie en conditie ($F(2,114) = 8.54, p = .001$). Dit betekent dat de versie effect heeft op de scores van geloofwaardigheid in de andere twee condities. Op basis van deze resultaten is besloten dat de gemiddelden van de twee verschillende versies niet bij elkaar genomen mogen worden, maar dat ze per lijst bekeken moeten worden.

Een test voor within subjects laat voor versie 1 zien dat er ook een hoofdeffect is van geloofwaardigheid ($F(2,58) = 6,675, p = .002$). Ten eerste lieten Bonferroni posthoc comparisons zien dat er een significant verschil ($p = .041$) gevonden is tussen de concreet korte versie ($M = 4.20, SD = 1.22$) en de abstracte versie ($M = 3.63, SD = 1.25$). De verklaring in de concreet korte versie wordt significant geloofwaardiger gevonden dan de abstracte versie. Aangezien er een gericht vermoeden was, is deze analyse eenzijdig getoetst. Daarnaast is er een significant verschil ($p = .007$) tussen de concreet relevante versie ($M = 4.70, SD = 1.44$) en de abstracte versie ($M = 3.63, SD = 1.25$). Ook in dit geval werd de abstracte versie minder geloofwaardig gevonden.

Vervolgens is ook voor versie 2 gekeken naar eventueel significante verschillen tussen de drie condities met behulp van een test voor within subjects. Ook hieruit bleek dat er significante verschillen aanwezig waren tussen de drie condities ($F(2,58) = 3.599, p = .034$). Bonferroni posthoc comparisons lieten een significant verschil zien ($p = .027$) tussen de concreet irrelevante versie ($M = 3.55, SD = 1.43$) en de concreet korte versie ($M = 4.45, SD = 1.15$). Het is hierbij opvallend dat de concreet irrelevant versie het minst geloofwaardig werd bevonden, daarna de abstracte versie en de concreet korte versie werd het meest geloofwaardig bevonden.

Daarnaast bleek uit een t-toets van versie op geloofwaardigheid dat er een significant verschil is tussen versie 1 en versie 2 ($t(57) = 3.071, p = .003$). Hierbij is er alleen gekeken naar eventuele verschillen tussen de concreet relevante versie en de concreet irrelevante versie. De concreet relevant versie ($M = 4.70, SD = 1.44$) werd significant geloofwaardiger gevonden dan de concreet irrelevante versie ($M = 3.55, SD = 1.43$).

Met behulp van een multivariate variantieanalyse is voor overtuigingskracht een interactie-effect gevonden tussen het type relevantie en de overige scores per condities ($F(2,114) = 8.081, p = .002$). Wat betreft overtuigingskracht is voor versie 1 eenzelfde patroon gevonden dan bij geloofwaardigheid gevonden is. Een test voor within subjects liet zien dat er significante verschillen zijn voor overtuigingskracht ($F(2,58) = 8.907, p = .000$). Bonferroni posthoc comparisons lieten zien dat dit wederom betrekking had op een significant verschil ($p = .000$) tussen de concreet korte versie ($M = 4.23, SD = 1.22$) en de abstracte versie ($M=3.43, SD=1.17$) en een verschil ($p = .004$) tussen de concreet relevante versie ($M = 4.63, SD = 1.35$) en de abstracte versie. De abstracte versie werd minder geloofwaardig gevonden dan de versies die concreet waren. Voor versie 2 zijn er geen significante verschillen gevonden ($F(2,58) = 1.71, p = .190$).

De t-toets liet zien dat er een significant verschil is voor overtuigingskracht tussen de versies ($t(57) = 3.111, p = .003$). De concreet relevante versie ($M = 4.63, SD = 1.35$) werd significant overtuigender gevonden dan de concreet irrelevante versie ($M = 3.52, SD = 1.14$).

Tabel 8: Gemiddelden van gepercipieerde geloofwaardigheid en overtuigingskracht als functie van de vier stijlmanipulaties (SD tussen haakjes)

	Concreet relevant	Concreet irrelevant
Geloofwaardigheid Lars (met details)	4.70 (1.44)	3.55 (1.43)
Geloofwaardigheid Thomas (abstract)	3.63 (1.25)	4.31 (1.47)
Geloofwaardigheid Joost (concreet kort)	4.20 (1.22)	4.45 (1.15)
Overtuigingskracht Lars (met details)	4.63 (1.35)	3.52 (1.14)
Overtuigingskracht Thomas (abstract)	3.43 (1.17)	4.10 (1.35)
Overtuigingskracht Joost (concreet kort)	4.23 (1.22)	4.00 (1.23)

Aantrekkelijkheid

Uit een multivariate variantieanalyse is er gebleken er geen interactie-effect is tussen versie en conditie ($F(2,114) = .318, p = .728$). Dit betekent dat de versie geen invloed heeft op de scores van aantrekkelijkheid in de andere conditie. De gemiddelden van de lijsten konden voor de rest van de analyse dus samen worden genomen. Dit is weergegeven in tabel 6 onder de kolom ‘Totaal’.

Een test voor within subjects liet zien dat er wel significante verschillen gevonden zijn op het hoofdeffect aantrekkelijkheid ($F(2,58) = 25.635, p = .000$). De abstracte versie ($M = 3.71, SD = 1.29$) werd significant minder aantrekkelijk gevonden dan de concreet korte versie ($M = 4.25, SD = 1.15$) ($p = .022$) en de concrete versie met details ($M = 5.15, SD = 1.10$) ($p = .000$). Daarnaast werd de concreet korte versie minder aantrekkelijk gevonden dan de concrete versie met details ($p = .000$).

Daarnaast liet de t-test zien dat er een significant verschil is voor aantrekkelijkheid tussen versie 1 en versie 2 wat betreft het type relevantie ($t(47.62) = 2.082, p = .043$). De concreet irrelevante versie ($M = 5.45, SD = 1.27$) wordt significant leuker gevonden dan de concreet relevante versie ($M = 4.87, SD = .82$).

Tabel 9: Gemiddelden van gepercipieerde aantrekkelijkheid als functie van de vier stijlmanipulaties (SD tussen haakjes)

	Concreet Relevant	Concreet Irrelevant	Totaal
Aantrekkelijkheid Lars (met details)	4.87 (.82)	5.45 (1.27)	5.15 (1.10)
Aantrekkelijkheid Thomas (abstract)	3.37 (1.30)	4.07 (1.19)	3.71 (1.29)
Aantrekkelijkheid Joost (concreet kort)	4.07 (1.34)	4.45 (.91)	4.25 (1.15)

Concreetheid en Filmbaarheid

Tabel 10 geeft een overzicht van de gemiddelden en standaarddeviaties per verklaring voor concreetheid. Uit een multivariate variantieanalyse is gebleken dat er geen interactie-effect is tussen versie en conditie ($F(2,114) = 2.743, p = .069$). Het type relevantie heeft geen invloed op de scores van concreetheid in de overige condities. Ook hier zijn de twee lijsten dus weer samengenomen. Hieruit valt ook te concluderen dat de concreet relevante versie en de concreet irrelevante versie gelijk scoorden op basis van Brysbaert: ze worden even concreet gevonden.

Een test voor within subjects laat zien dat er een hoofdeffect gevonden is op concreetheid ($F(2,58) = 48.794, p = .000$). Bonferroni posthoc comparisons lieten zien dat de abstracte versie ($M = 2.90, SD = 1.40$) significant minder concreet wordt gevonden dan de concrete versie met details ($M = 5.44, SD = 1.52$) en de concreet korte versie ($M = 4.17, SD = 1.40$). Daarnaast werd de concrete versie met details ook nog significant concreter gevonden dan de concreet korte versie (alle p -waarden = .000).

Daarnaast liet de t-test zien dat er geen significante verschillen gevonden zijn tussen het type relevantie in de twee versies ($t(57) = 1.339, p = .186$). Dit betekent dat de concreet relevante versie en de concreet irrelevante versie even concreet beoordeeld werden.

Tabel 10: Gemiddelden van gepercipieerde concreetheid als functie van de vier stijlmanipulaties (SD tussen haakjes)

	Concreet Relevant	Concreet Irrelevant	Totaal
Concreetheid Lars (met details)	5.70 (1.02)	5.17 (1.89)	5.44 (1.52)
Concreetheid Thomas (abstract)	2.60 (1.25)	3.21 (1.50)	2.90 (1.40)
Concreetheid Joost (concreet kort)	4.00 (1.34)	4.34 (1.47)	4.17 (1.40)

Tabel 11 geeft een overzicht van de gemiddelden en standaarddeviaties per verklaring voor filmbaarheid. Uit een multivariate variantieanalyse is voor filmbaarheid gebleken dat er een interactie-effect is gevonden tussen versie en conditie ($F(2,114) = 4.194, p = .018$). Het type relevantie heeft dus effect op de scores van filmbaarheid in de overige condities. De twee versies zijn voor het hoofdeffect apart van elkaar geanalyseerd.

Een test voor within subjects liet zien dat er een hoofdeffect is van filmbaarheid in versie 1 ($F(2,58) = 21.008, p = .000$). Bonferroni posthoc comparisons lieten zien dat de concreet relevante verklaring significant verschilt ($p = .004$) van de concreet korte versie en van de abstracte versie ($p = .000$). Dit betekent dat de concrete relevante versie ($M = 5.34, SD = 1.14$) significant filmbaarder wordt gevonden dan de abstracte versie ($M = 3.31, SD = 1.26$) en de concreet korte verklaring ($M = 4.21, SD = 1.35$). Een test voor within subjects laat ook voor versie 2 zien dat er een hoofdeffect is van filmbaarheid ($F(2,58) = 21.008, p = .000$). Bonferroni posthoc comparisons lieten zien dat er eenzelfde patroon aanwezig is voor versie 2 als voor versie 1. Dit houdt in dat de concreet verklaring met (irrelevante) details wederom significant verschilt van de abstracte versie ($p = .000$) en de concreet korte versie ($p = .004$). De concreet irrelevante versie ($M = 4.97, SD = 1.50$) wordt filmbaarder gevonden dan de abstracte versie ($M = 4.31, SD = 1.20$) en de concreet korte versie ($M = 4.48, SD = 1.53$). Daarnaast is er een marginaal verschil ($p = .059$) gevonden tussen de abstracte versie en de concreet korte versie, waarbij de concreet korte versie als filmbaarder beoordeeld werd.

De t-test liet zien dat er geen significant verschil is gevonden tussen de concreet relevante versie en de concreet irrelevante versie ($t(56) = 1.083, p = .283$). De concrete alibi's met details worden dus even filmbaar gevonden.

Tabel 11: Gemiddelden van gepercipieerde filmbaarheid als functie van de vier stijlmanipulaties (SD tussen haakjes)

	Concreet Relevant	Concreet Irrelevant
Filmbaarheid Lars (met details)	5.34 (1.14)	4.97 (1.50)
Filmbaarheid Thomas (abstract)	3.31 (1.26)	4.31 (1.20)
Filmbaarheid Joost (concreet kort)	4.21 (1.35)	4.48 (1.53)

Schuldvragen en Eindoordeel

Tabel 12 geeft een overzicht van de gemiddelden en standaarddeviaties van de schuldvragen per verklaring. Een t-test liet zien dat er een significant verschil is in schuldoordeel tussen de concrete versies met details ($t(57) = 2.577, p = .013$). De concreet irrelevante versie ($M = 4.69, SD = 1.58$) wordt schuldiger gevonden dan de concreet relevante versie ($M = 3.57, SD = 1.76$). Verder bleek uit de t-test dat de abstracte versie alleen significant verschilt van de concreet relevante versie ($t(58) = 4.796, p = .000$) en niet van de concreet irrelevante versie ($t(58) = -.728, p = .469$). De abstracte versie ($M = 4.54, SD = 1.58$) wordt significant schuldiger gevonden dan de concreet relevante versie ($M = 4.69, SD = 1.58$). Daarnaast liet een t-test zien dat er significante verschillen zijn tussen de concreet korte versie met zowel de concreet relevante versie ($t(58) = 4.284, p = .000$) en de concreet irrelevante versie ($t(58) = 2.599, p = .013$). De concreet korte versie wordt significant schuldiger bevonden dan de concreet relevante versie, maar wordt daarnaast significant onschuldiger bevonden dan de concreet irrelevante versie.

Tabel 12: Gemiddelden van gepercipieerde schuld per personage als functie van de vier stijlmanipulaties (SD tussen haakjes)

	Concreet Relevant	Concreet Irrelevant
Schuld Lars (met details)	3.57 (1.76)	4.69 (1.58)
Schuld Thomas (abstract)	4.54 (1.58)	4.54 (1.58)
Schuld Joost (concreet kort)	4.27 (1.26)	4.27 (1.26)

Tenslotte is er gevraagd naar het eindoordeel van de participanten. Dit werd wederom gedaan door middel van een meerkeuzevraag, die ervoor zorgde dat de participanten gedwongen werden om een keuze te maken wie van de personages ze het meest schuldig achtten. Vervolgens is er nagegaan of er een relatie aanwezig is in het eindoordeel tussen de condities per personage met behulp van een Pearson's Chi-kwadraat test. Het gaat namelijk om de frequenties. Er is hierbij een marginaal effect gevonden ($X^2(2) = 4.984, p = .083$).

De resultaten laten zien dat er een trend is voor het eindoordeel, die veroorzaakt wordt door de versie. In versie 1 wordt de abstracte verklaring namelijk het meest aangewezen als schuldige, terwijl in versie 2 de concreet irrelevante verklaring het meest aangewezen wordt als schuldige.

Conclusie en discussie naar aanleiding van Experiment 2

De verwachting was dat er verschillen gevonden zouden worden wat betreft geloofwaardigheid, overtuigingskracht, aantrekkelijkheid, concreetheid en filmbaarheid wanneer de verklaringen binnen een contrastwerking gegeven zouden worden. Binnen dit within-design zijn telkens drie verschillende condities aangeboden aan de participanten. Zij kregen altijd twee keer een abstracte versie, één keer een concreet korte versie en één keer een concrete versie met details. Participanten kregen deze concrete versie met details in een relevante variant of in een irrelevante variant. Naar aanleiding van de resultaten kan geconcludeerd worden dat er inderdaad significante verschillen optreden wanneer verklaringen in een contrastomgeving gegeven worden.

Voor geloofwaardigheid werd zowel een interactie-effect als een hoofdeffect gevonden. De verschillen tussen de versies kwamen echter niet met elkaar overeen. Zo werd in versie 1 de concreet relevante versie het geloofwaardigst gevonden, gevolgd door de concreet korte versie en de abstracte versie werd het minst geloofwaardig gevonden. In versie 2 werd daarentegen de concreet korte versie het geloofwaardigst gevonden, gevolgd door de abstracte versie en de concreet irrelevante versie werd het minst geloofwaardig gevonden.

Voor overtuigingskracht werd ook een interactie-effect gevonden. Daarnaast was er sprake van een hoofdeffect, maar dit gold alleen voor versie 1. In deze versie is hetzelfde patroon aanwezig als bij geloofwaardigheid in versie 1. Dit houdt in dat wederom de concreet relevante versie als meest overtuigend beoordeeld werd, gevolgd door de concreet korte versie en de abstracte versie.

Wat betreft aantrekkelijkheid is er geen interactie-effect gevonden, maar wel een hoofdeffect. Dit hield in dat participanten de abstracte versie minder leuk vonden dan de concreet korte versie en de concrete versies met details. Daarnaast werd er een significant verschil gevonden tussen de concreet relevante versie en de concreet irrelevante versie. Participanten vonden de concreet irrelevante versie het leukst om te lezen, daarna de concreet relevante, de concreet korte versie en de abstracte versie. Er is dus geen twijfel over mogelijk dat het toevoegen van details ervoor zorgt dat een verklaring leuker wordt om te lezen.

Bij de vraag over concreetheid is er geen interactie-effect gevonden, maar wel een hoofdeffect. Dit houdt in dat de concrete versies met details concreter werd gevonden dan de concreet korte versie en de abstracte versie. Naar aanleiding van deze resultaten mag gesteld worden dat de verklaringen goed gemanipuleerd zijn. De concrete verklaringen met details werden namelijk als concreetst beoordeeld, gevolgd door de concreet korte verklaring en de abstracte verklaring. Ditzelfde gold voor filmbaarheid. Er was geen sprake van een interactie-effect, maar wel van een hoofdeffect. Dit hoofdeffect is echter alleen aanwezig in versie 2. Ook hier gold dat de concrete verklaring met details, in dit geval irrelevante details, als 'filmbaarst' werd beoordeeld. Daarna volgden wederom de concreet korte verklaring en de abstracte verklaring.

De schuldvragen lieten zien dat dat participanten zich houden aan de antwoorden die zij al gegeven hadden bij de vragen over geloofwaardigheid en overtuigingskracht. Er is namelijk eenzelfde patroon te herkennen. Dit betekent dat concreet irrelevante versie het schuldigst wordt bevonden, terwijl de concreet relevante versie als minst schuldig naar voren komt. Ook bij het eindoordeel is deze trend aanwezig.

Algemene discussie en conclusie

Als de resultaten van beide experimenten vergeleken worden, valt het een en ander te concluderen. De verwachting was dat er geen grote verschillen gevonden zouden worden wat betreft geloofwaardigheid, overtuigingskracht, aantrekkelijkheid, concreetheid, filmbaarheid en schuldoordeel wanneer de verklaringen niet binnen een contrastwerking gegeven zouden worden. De participanten hebben de verklaringen maar in één stijlmanipulatie aangeboden gekregen. De resultaten laten zien dat er inderdaad vrij weinig verschillen gevonden zijn. Dit komt overeen met de resultaten die Hustinx en De Wit (2012) vonden. In het onderzoek van Hustinx en De Wit kregen participanten ook maar één tekstconditie aangeboden, waardoor er dus gebruik werd gemaakt van een between-design. Dit had als gevolg dat er niet altijd sprake was van een levendigheidseffect.

De andere verwachting was dat er wel verschillen gevonden zouden worden wat betreft geloofwaardigheid, overtuigingskracht, aantrekkelijkheid, concreetheid, filmbaarheid en schuldoordeel wanneer de verklaringen binnen een contrastwerking gegeven zouden worden. Ook dit bleek het geval te zijn. Dit komt overeen met resultaten uit andere onderzoeken, waarin er ook sprake was van een within-design (Reyes, Thompson & Bower, 1980; Shedler & Manis, 1986). In beide onderzoeken werd geconcludeerd dat levendigheid ervoor zorgde dat argumenten beter werden onthouden en meer doorslaggevend waren dan de niet-levendige argumenten.

Naar aanleiding van deze resultaten valt het een en ander te zeggen. Om te beginnen kan gesteld worden dat de stijlmanipulaties wel degelijk invloed hebben op de geloofwaardigheid van de alibi's. Dit komt naar voren in het tweede experiment. Het valt echter op dat de abstracte verklaringen en de concreet korte verklaringen geloofwaardiger worden gevonden wanneer ze voorkomen met een concreet irrelevante verklaring. Bij de concreet relevante versie gebeurde daarentegen het omgekeerde. Hier werd de concreet relevante versie namelijk als het geloofwaardigst beoordeeld, gevolgd door de concreet korte versie en de abstracte versie. Dit resultaat komt gedeeltelijk overeen met de resultaten van het oordeelonderzoek van Hansen en Wänke (2010). In dit onderzoek kwam naar voren dat concrete uitspraken eerder als 'waar' beoordeeld werden dan abstracte uitspraken. Dit zou dus moeten betekenen dat participanten in ons onderzoek de concrete alibi's met details altijd geloofwaardiger en onschuldiger zouden moeten vinden, wat niet het geval is. Dit tegengestelde resultaat laat echter wel zien dat participanten in staat zijn om een onderscheid te maken tussen details die niks toevoegen aan het alibi en details die wel iets toevoegen aan het alibi. Daarnaast laat dit resultaat zien dat participanten niet beïnvloed werden door de lengte van de verklaringen. De concreet relevante en irrelevante verklaringen zijn namelijk langer dan de concreet korte verklaringen en de abstracte verklaringen. Het had zo kunnen zijn dat participanten naar dit lengteverschil zouden kijken en niet naar de stijl. De verschillen in scores wat betreft de concreet relevante versie en de concreet irrelevante versie laten echter zien dat dit niet het geval is geweest, omdat hun effecten tegengesteld zijn. Hierdoor mag geconcludeerd worden dat de stijl van verklaringen door toevoeging van details invloed heeft op de geloofwaardigheid ervan en dat een lengte-effect mag worden uitgesloten.

Bovenstaand resultaat laat dus zien dat participanten een onderscheid weten te maken tussen relevante details en irrelevante details. Waar de relevante details ervoor zorgen dat een alibi geloofwaardiger en onschuldiger wordt bevonden, zorgen de irrelevante details er juist voor dat een alibi ongeloofwaardiger en schuldiger wordt bevonden. Het effect van

concreetheid wordt dus bepaald door de manier van operationaliseren. Dit resultaat komt overeen met de resultaten uit andere onderzoeken naar concreetheid (Taylor & Thompson, 1982; Frey & Eagly, 1993). In de onderzoeken van Taylor en Thompson (1982) en Frey en Eagly (1993) werd namelijk ook al geconcludeerd dat irrelevante informatie negatieve effecten kan hebben op onder andere herinnering en overtuiging. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat irrelevant te belastend is voor het geheugen, waardoor participanten afgeleid worden.

Daarnaast laten de resultaten van aantrekkelijkheid in zowel het eerste experiment als in het tweede experiment zien dat participanten in staat zijn geweest om een onderscheid te maken tussen geloofwaardigheid en aantrekkelijkheid. Zij hebben dit los van elkaar beoordeeld. De concreet relevante versie werd in experiment 1 weliswaar leuker gevonden dan de abstracte versie, maar deze versie werd niet geloofwaardiger gevonden. Eenzelfde patroon deed zich voor in het tweede experiment, waarin de concreet irrelevante details het leukst werd gevonden om te lezen, maar aan de andere kant als minst geloofwaardig werden beoordeeld. De abstracte versie werd daarentegen het minst leuk gevonden om te lezen, terwijl die wel hoog scoorde op geloofwaardigheid als hij voorkwam in de versie met een concreet irrelevante versie. De participanten zijn daarmee in staat geweest om aantrekkelijkheid en geloofwaardigheid los van elkaar te beoordelen. Als een verklaring leuk is om te lezen, betekent dit niet dat de verklaring ook geloofwaardig is. Participanten laten zich dus niet beïnvloeden op geloofwaardigheid door de mate van plezier.

Het effect dat concreetheid heeft op aantrekkelijkheid was daarentegen niet verrassend. Eenzelfde resultaat werd namelijk al gevonden in het onderzoek van Sadoski, Goetz & Rodriguez (2000). Uit hun onderzoek bleek dat concrete teksten altijd beter scoorden op aantrekkelijkheid dan abstracte teksten. Dit was ongeacht het teksttype dat hen werd aangeboden, waarin een variatie werd gemaakt tussen literaire verhalen, uiteenzettingen, overtuigende teksten en korte vertellingen.

De resultaten van filmbaarheid laten verder zien dat de interpretatie van deze vraag niet hetzelfde wordt gevonden als de vraag over concreetheid. Dit was tegen de verwachtingen in, omdat uit het onderzoek van Spooren et al. (2015) is gebleken dat filmbaarheid als een determinant mag worden gezien van concreetheid. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat concreetheid in ons onderzoek voornamelijk is gemanipuleerd door middel van zelfstandige naamwoorden op basis van de lijst van Brysbaert et al. (2014). Zo is het woord 'magazine' bijvoorbeeld concreter dan het woord 'tijdschrift'. Concrete zelfstandige naamwoorden zijn een onderdeel van specificiteit, maar in mindere mate van

filmbaarheid. Een voorbeeld van deze specificiteit is dat het woord ‘labrador’ concreter is dan het woord ‘hond’. Als de resultaten van filmbaarheid overeen hadden moeten komen met de resultaten van concreetheid, was het wellicht beter geweest om te manipuleren op basis van werkwoorden, omdat dit wel een onderdeel is van filmbaarheid.

Dit onderzoek heeft een goed beeld gegeven van het effect van concreetheid binnen alibi’s voor een misdrijf en daarmee is ook wat meer duidelijkheid gekomen voor de manier van manipuleren voor eventueel vervolgonderzoek. Dit onderzoek heeft bijvoorbeeld laten zien dat een within-design de ultieme manier is om verschillen te vinden tussen abstracte informatie en concrete informatie. Daarnaast is gebleken dat concreetheid goed gemanipuleerd kan worden met behulp van de lijst van Brysbaert et al. (2014). Echter, om nog duidelijkere resultaten te krijgen wat betreft de manipulatiecheck is het wellicht beter om te vragen naar specificiteit in plaats van filmbaarheid. Al met al kan gesteld worden dat concrete informatie wel degelijk een effect heeft op de geloofwaardigheid en schuldperceptie van alibi’s binnen een misdrijf. Dit is in dit echter onderzoek alleen bewezen met behulp van studenten, oftewel leken, maar er is niet gekeken naar ‘experts’, zoals rechters. Dit is wel gedaan in het onderzoek van Hustinx en De Wit (2012), dus dat zou nog een goede mogelijkheid kunnen zijn tot vervolgonderzoek.

Literatuurlijst

Bensi, L., Nori, R., Strazzari, E., & Giusbert, F. (2003). Vividness in judgements of guilt. *Perceptual and Motor Skills*, 97, 1133-1136.

Brysbaert, M., Stevens, M., De Deyne, S., Voorspoels, W., & Storms, G. (2014). Norms of age of acquisition and concreteness for 30,000 Dutch words. *Acta Psychologica*, 150, 80-84.

Douma, P. (1994). Wees zo concreet mogelijk. Schrijfadviseurs over concreet en abstract taalgebruik. *Tijdschrift voor Taalbeheersing*, 16(1), 16-31.

Frey, K.P., & Eagly, A.H. (1993). Vividness can undermine the persuasiveness of messages. *Journal of Personality and Social Psychology*, 65, 32-44.

Guadagno, R., Rhoads, K., Sagarin, B.J. (2011). Figural vividness and persuasion: capturing the ‘elusive’ vividness effect. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 37(5), 626-638.

Hansen, J. & Wänke, M. (2010). Truth from language and truth from fit: The impact of linguistic concreteness and level of construal on subjective truth. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 36(11), 1576-1588.

Hustinx, L. & Wit, E. de (2012). Kunnen levendige getuigenissen je achter de tralies doen belanden? Een experimenteel onderzoek naar het effect van levendig taalgebruik op oordelen over schuld bij leken en 'experts'. *Tijdschrift voor Taalbeheersing*, 34(3), 213-228.

Nisbett R., & Ross, L. (1980). *Human inference: Strategies and shortcomings of social judgement*. NJ: Englewoods Cliffs.

Paivio, A. (1986). *Mental representations: a dual coding approach*. New York: Oxford University Press.

Pettus, C. & Diener, E. (1976). Factors affecting the effectiveness of abstract versus concrete information. *The Journal of Social Psychology*, 103, 233-242.

Rasier L. (Eds.) *Proceedings of de achtste Anéla Conferentie Toegepaste Taalwetenschap 2015*, 97-110. Delft: Eburon.

Reyes, R.M., Thompson, W.C., & Bower, G.H. (1980). Judgmental biases resulting from differing availabilities of arguments. *Journal of Personality and Social Psychology*, 39(1), 2-12.

Sadoski, M., Goetz, E.T., & Rodriguez, M. (2000). Engaging text: effects of concreteness on comprehensibility, interest, and recall in four text types. *Journal of Educational Psychology*, 92, 85-95.

Shedler, J., & Manis, M. (1996). Can the availability heuristic explain vividness effects? *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(1), 26-36

Spooren, W., Hustinx, L., Aben, J., Turkenburg, E. (2015). Concreetheid onder de loep. In: M. Boogaard, Bogaerde, B. van den, Bacchini, S., Curcic, M., Jong, N. de, Pichon, E. le &

Taylor, S.E., & Thompson S.C. (1982). Stalking the elusive “vividness”effect. *Psychological Review*, 89, 155-181.

Tversky, A., & Kahneman, D. (1982). Causal schemas in judgements under uncertainty. In D. Kahneman, P. Slovic & A. Tverski (Eds.) *Judgments under uncertainty: Heuristics and biases*, 117-128. Cambridge: Cambridge University Press.

Bijlage 1: Materiaal Experiment 1, vragenlijst concreet irrelevant

Enquête

Drie verdachten, drie verklaringen

Beste participant,

Op de volgende pagina staat eerst een korte inleiding waarin wordt verteld over een gepleegd misdrijf. Daarna volgen er verklaringen van drie verdachten.

Na het lezen van elke verklaring word je gevraagd om je mening te geven over die betreffende verklaring. Denk niet te lang na over je antwoord en lees de verklaring niet opnieuw.

Na het geven van je mening, mag je de volgende verklaring lezen en daar weer je mening over geven. In totaal vragen we je om drie verklaringen te lezen en te beoordelen.

Aansluitend zijn er nog vijf algemene vragen. Het invullen van de vragenlijst zal ongeveer vijf minuten duren. Je gegevens blijven anoniem.

Alvast bedankt voor je medewerking!

Door mee te doen aan dit onderzoek geef je toestemming om je gegevens anoniem te verwerken.

Inleiding

Anna is lid van een studentenvereniging, maar ze is geen normale student. Anna is namelijk blind sinds haar vijftiende, nadat ze een auto-ongeluk heeft gehad. Hierbij liep Anna zoveel oogletsel op dat ze haar zicht volledig verloor. Het heeft ruim een jaar geduurd voordat Anna weer voldoende was gerevalideerd, maar vanwege haar blindheid is ze volledig afhankelijk van anderen. Na lang wachten heeft ze eindelijk een blindengeleidehond gekregen, Frits. Sinds ze Frits heeft, is haar wereld weer wat groter geworden en kan Anna weer dingen zelfstandig doen. Zonder Frits zou Anna niet kunnen studeren. In korte tijd is Frits Anna's beste vriend geworden.

Helaas is er gebleken dat Frits ernstig ziek is. Hij kan weer worden genezen, maar daarvoor is een erg dure behandelmethode in een privékliniek noodzakelijk, die niet door de verzekering wordt vergoed. Als Frits niet snel wordt behandeld, zal hij een spuitje krijgen.

Anna wil dolgraag dat Frits wordt behandeld, maar ze en haar familie hebben geen geld voor zijn behandeling. Ook is een nieuwe blindengeleidehond voor Anna geen optie, omdat de wachttijden langer dan een jaar zijn.

Haar studentenvereniging heeft daarom besloten om Anna te helpen. Ze zullen de opbrengst van een benefietavond aan Anna en Frits doneren. Tijdens de benefietavond is er ruim 3000 euro opgehaald, wat genoeg is om Anna en Frits te kunnen helpen. Het geld is de dag na het feest door het bestuur in de bestuurskamer opgeborgen. Toen het bestuur 's middags terugkeerde voor een vergadering, bleek het geld echter verdwenen te zijn. Alleen de drie bestuursleden - Joost, Lars en Thomas - hebben met een sleutel toegang tot de bestuurskamer. Er zijn geen sporen van inbraak gevonden. Eén van hen moet het geld dus gestolen hebben.

Na de ontdekking van de diefstal is de politie ingeschakeld. De jongens zijn verzocht om naar het politiebureau te komen. Om de beurt kregen ze de volgende vraag voorgelegd: 'Wat deed jij vanmiddag tussen één uur en vier uur?' Hierna volgen hun verklaringen.

De verklaring van Lars (21 jaar, student Bestuurskunde)

Toen ik thuiskwam, ben ik tien kilometer gaan wandelen om te trainen voor de Vierdaagse. Ik had last van een blessure aan mijn achillespees, dus ik liep wat langzamer dan gewoonlijk. Toen ik weer thuis was gekomen, ben ik onder de douche gesprongen en ben ik daarna op de bank geploft om televisie te kijken. Ik wilde de nieuwste aflevering van House of Cards kijken, maar deze stond nog niet op Netflix. Daarom heb ik maar een beetje gezapt. En toen hoorde ik mijn alarm op mijn mobieltje afgaan en ben ik naar de bestuurskamer gegaan voor de vergadering.

Vragen

1. Hoe geloofwaardig vind je de verklaring van Lars?
zeer ongeloofwaardig 1 2 3 4 5 6 7 zeer geloofwaardig
2. Hoe overtuigend vind je de verklaring van Lars?
helemaal niet overtuigend 1 2 3 4 5 6 7 zeer overtuigend
3. Hoe vond je de tekst om te lezen?
zeer vervelend om te lezen 1 2 3 4 5 6 7 zeer leuk om te lezen
4. Wat vond je van de verklaring van Lars?
zeer abstract 1 2 3 4 5 6 7 zeer concreet
5. Kon je de verklaring van Lars als een film voor je zien?
helemaal niet 1 2 3 4 5 6 7 zeker wel

De verklaring van Thomas (22 jaar, student Taalwetenschap)

Vanmiddag ben ik op mijn fiets gesprongen om een rondje te gaan wielrennen. Normaal fiets ik ongeveer 35 kilometer, maar gisteren heb ik de 40 kilometer gepasseerd. Ik heb vooral door het bos gefietst. Toen ik weer in mijn kamer kwam, heb ik nog een poos Fifa gespeeld. Ik heb drie potjes gespeeld en ze allemaal gewonnen. Het was vier uur toen ik mijn schoenen heb aangetrokken en hierheen ben gefietst.

Vragen

6. Hoe geloofwaardig vind je de verklaring van Thomas?
zeer ongeloofwaardig 1 2 3 4 5 6 7 zeer geloofwaardig
7. Hoe overtuigend vind je de verklaring van Thomas?
helemaal niet overtuigend 1 2 3 4 5 6 7 zeer overtuigend
8. Hoe vond je de tekst om te lezen?
zeer vervelend om te lezen 1 2 3 4 5 6 7 zeer leuk om te lezen
9. Wat vond je van de verklaring van Thomas?
zeer abstract 1 2 3 4 5 6 7 zeer concreet

10. Kon je de verklaring van Thomas als een film voor je zien?
helemaal niet 1 2 3 4 5 6 7 zeker wel

De verklaring van Joost (22 jaar, student Sociologie)

Ik heb eerst een uurtje een magazine over Formule 1 doorgebladerd. Vooral het artikel over de crash van Max Verstappen in de race van Monaco sprak mij erg aan. Ik ben daarna een uur gaan joggen. Drie dagen per week loop ik een vast rondje. Ik liep via de supermarkt Albert Heijn naar de kerk en weer terug door het Kronenburgerpark. Zodra ik weer thuis was gekomen, zag ik dat ik alweer deze kant op moest komen en ben ik snel op mijn fiets gesprongen en hierheen gefietst.

Vragen

11. Hoe geloofwaardig vind je de verklaring van Joost?
zeer ongeloofwaardig 1 2 3 4 5 6 7 zeer geloofwaardig

12. Hoe overtuigend vind je de verklaring van Joost?
helemaal niet overtuigend 1 2 3 4 5 6 7 zeer overtuigend

13. Hoe vond je de tekst om te lezen?
zeer vervelend om te lezen 1 2 3 4 5 6 7 zeer leuk om te lezen

14. Wat vond je van de verklaring van Joost?
zeer abstract 1 2 3 4 5 6 7 zeer concreet

15. Kon je de verklaring van Joost als een film voor je zien?
helemaal niet 1 2 3 4 5 6 7 zeker wel

Eindoordeel

Het is toegestaan om terug te bladeren, maar gegeven antwoorden mogen niet meer veranderd worden.

16. Hoe schuldig acht je Lars (21 jaar, student Bestuurskunde)?
zeer onschuldig 1 2 3 4 5 6 7 zeer schuldig

17. Hoe schuldig acht je Thomas (22 jaar, student Taalwetenschap)?
zeer onschuldig 1 2 3 4 5 6 7 zeer schuldig

18. Hoe schuldig acht je Joost (22 jaar, student Sociologie)?
zeer onschuldig 1 2 3 4 5 6 7 zeer schuldig

19. Wie van de drie verdachten heeft het geld gestolen volgens jou?

- Lars*
- Thomas*
- Joost*

20. Hoe zeker ben je van je schuldoordeel bij vraag 19?
zeer onzeker 1 2 3 4 5 6 7 zeer zeker

Persoonlijke gegevens

21. Wat is je leeftijd?
_____ jaar

22. Wat is je geslacht?

- man
- vrouw
- wil ik niet zeggen

23. Wat is je hoogst genoten (huidige) opleiding?

**Dit is het einde van de vragenlijst.
Bedankt voor je deelname.**

Bijlage 2: Materiaal Experiment 2, vragenlijst concreet irrelevant

Enquête

Vier verdachten, vier verklaringen

Beste participant,

Op de volgende pagina staat eerst een korte inleiding waarin wordt verteld over een gepleegd misdrijf. Daarna volgen er verklaringen van vier verdachten.

Na het lezen van elke verklaring word je gevraagd om je mening te geven over die betreffende verklaring. Denk niet te lang na over je antwoord.

Na het geven van je mening, mag je de volgende verklaring lezen en daar weer je mening over geven. In totaal vragen we je om vier verklaringen te lezen en te beoordelen. Aansluitend zijn er nog vijf algemene vragen. Het invullen van de vragenlijst zal ongeveer vijf minuten duren. Je gegevens blijven anoniem.

Alvast bedankt voor je medewerking!

Door mee te doen aan dit onderzoek geef je toestemming om je gegevens anoniem te verwerken.

Inleiding

Anna is lid van een studentenvereniging, maar ze is geen normale student. Anna is namelijk blind sinds haar vijftiende, nadat ze een auto-ongeluk heeft gehad. Hierbij liep Anna zoveel oogletsel op dat ze haar zicht volledig verloor. Het heeft ruim een jaar geduurd voordat Anna weer voldoende was gerevalideerd, maar vanwege haar blindheid is ze volledig afhankelijk van anderen. Na lang wachten heeft ze eindelijk een blindengeleidehond gekregen: Frits. Sinds ze Frits heeft, is haar wereld weer wat groter geworden en kan Anna weer dingen zelfstandig doen. Zonder Frits zou Anna niet kunnen studeren. In korte tijd is Frits Anna's beste vriend geworden.

Helaas is er gebleken dat Frits ernstig ziek is. Hij kan weer worden genezen, maar daarvoor is een erg dure behandelmethode in een privékliniek noodzakelijk, die niet door de verzekering wordt vergoed. Als Frits niet snel wordt behandeld, zal hij een spuitje krijgen.

Anna wil dolgraag dat Frits weer beter wordt, maar zij en haar familie hebben geen geld voor zijn behandeling. Ook is een nieuwe blindengeleidehond voor Anna geen optie, omdat de wachttijden langer dan een jaar zijn.

Haar studentenvereniging heeft daarom besloten om Anna te helpen. Ze zullen de opbrengst van een benefietavond aan Anna doneren. Tijdens de benefietavond is er ruim 3000 euro opgehaald, wat genoeg is om Frits te kunnen helpen. Het geld is de dag na het feest door het bestuur in de bestuurskamer opgeborgen. Toen het bestuur 's middags terugkeerde voor een vergadering, bleek het geld echter verdwenen te zijn. Alleen de vier bestuursleden - Dennis, Joost, Lars en Thomas - hebben met een sleutel toegang tot de bestuurskamer. Er zijn geen sporen van inbraak gevonden. Eén van hen moet het geld dus gestolen hebben.

Na de ontdekking van de diefstal is de politie ingeschakeld. De jongens zijn verzocht om naar het politiebureau te komen. Om de beurt kregen ze de volgende vraag voorgelegd: 'Wat deed jij vanmiddag tussen één uur en vier uur?' Hierna volgen hun verklaringen.

De verklaring van Dennis (20 jaar, student Psychologie)

Nadat het geld was opgeborgen, ben ik naar huis gegaan. Ik moest namelijk nog wat dingen van het schoonmaakrooster doen. Daar ben ik een behoorlijke poos mee bezig geweest. Ik heb namelijk nog wat spullen naar de glasbak gebracht. Daarna heb ik twee hoofdstukken gelezen om me voor te bereiden op morgenvroeg. Ik wilde nog even mijn opdracht inleveren, dus ben ik naar de universiteit gegaan. Tijdens de vergadering ontdekten we dat de opbrengst weg was.

Vragen

1. Hoe geloofwaardig vind je de verklaring van Dennis?
zeer ongeloofwaardig 1 2 3 4 5 6 7 zeer geloofwaardig
2. Hoe overtuigend vind je de verklaring van Dennis?
helemaal niet overtuigend 1 2 3 4 5 6 7 zeer overtuigend
3. Hoe vond je de tekst om te lezen?
zeer vervelend om te lezen 1 2 3 4 5 6 7 zeer leuk om te lezen
4. Wat vond je van de verklaring van Dennis?
zeer abstract 1 2 3 4 5 6 7 zeer concreet
5. Kon je de verklaring van Dennis als een film voor je zien?
helemaal niet 1 2 3 4 5 6 7 zeker wel

De verklaring van Lars (21 jaar, student Bestuurskunde)

Toen ik thuiskwam, ben ik tien kilometer gaan wandelen om te trainen voor de Vierdaagse. Door alle herfstkleuren en paddenstoelen in het bos kreeg ik zin in erwtensoep met roggebrood. Toen ik weer thuis was gekomen, ben ik onder de douche gesprongen en ben ik daarna op de bank geploft om televisie te kijken. Toen ik eenmaal zat, zag ik dat mijn kat had gekotst naast mijn lamp. Ik had geen zin om het op te ruimen. En toen hoorde ik mijn alarm op mijn mobieltje afgaan en ben ik naar de bestuurskamer gegaan voor de vergadering.

Vragen

6. Hoe geloofwaardig vind je de verklaring van Lars?
zeer ongeloofwaardig 1 2 3 4 5 6 7 zeer geloofwaardig
7. Hoe overtuigend vind je de verklaring van Lars?
helemaal niet overtuigend 1 2 3 4 5 6 7 zeer overtuigend
8. Hoe vond je de tekst om te lezen?
zeer vervelend om te lezen 1 2 3 4 5 6 7 zeer leuk om te lezen
9. Wat vond je van de verklaring van Lars?
zeer abstract 1 2 3 4 5 6 7 zeer concreet

10. Kon je de verklaring van Lars als een film voor je zien?
helemaal niet 1 2 3 4 5 6 7 zeker wel

De verklaring van Thomas (22 jaar, student Taalwetenschap)

Vragen

11. Hoe geloofwaardig vind je de verklaring van Thomas?
zeer ongeloofwaardig 1 2 3 4 5 6 7 zeer geloofwaardig

12. Hoe overtuigend vind je de verklaring van Thomas?
helemaal niet overtuigend 1 2 3 4 5 6 7 zeer overtuigend

13. Hoe vond je de tekst om te lezen?
zeer vervelend om te lezen 1 2 3 4 5 6 7 zeer leuk om te lezen

14. Wat vond je van de verklaring van Thomas?
zeer abstract 1 2 3 4 5 6 7 zeer concreet

15. Kon je de verklaring van Thomas als een film voor je zien?
helemaal niet 1 2 3 4 5 6 7 zeker wel

De verklaring van Joost (22 jaar, student Sociologie)

Ik heb eerst een uurtje een magazine over Formule 1 doorgebladerd. Daarna ben ik een uur gaan joggen. Drie dagen per week loop ik een vast rondje. Zodra ik weer thuis was gekomen, zag ik dat ik alweer deze kant op moest komen en ben ik snel op mijn fiets gesprongen en hierheen gefietst.

Vragen

16. Hoe geloofwaardig vind je de verklaring van Joost?
zeer ongeloofwaardig 1 2 3 4 5 6 7 zeer geloofwaardig

17. Hoe overtuigend vind je de verklaring van Joost?
helemaal niet overtuigend 1 2 3 4 5 6 7 zeer overtuigend

18. Hoe vond je de tekst om te lezen?
zeer vervelend om te lezen 1 2 3 4 5 6 7 zeer leuk om te lezen

19. Wat vond je van de verklaring van Joost?
zeer abstract 1 2 3 4 5 6 7 zeer concreet

20. Kon je de verklaring van Joost als een film voor je zien?
helemaal niet 1 2 3 4 5 6 7 zeker wel

Nieuwe informatie

Nadat de vier bestuursleden hun verklaringen hebben afgelegd, zijn de verklaringen nagetrokken. Uit dit onderzoek blijkt dat Dennis de waarheid spreekt: hij is namelijk gezien op de beelden van een beveiligingscamera. Ook hebben verschillende getuigen verklaard Dennis gezien te hebben terwijl hij bezig was met het schoonmaken, het wegbrengen van het glas en het fietsen naar de universiteit.

Dennis wordt niet langer verdacht. Bij de verklaringen van Lars, Thomas en Joost zijn echter geen bewijzen gevonden. Zij zijn nog alle drie verdachten in deze zaak en het politie-onderzoek gaat met hen verder. Onderstaande vragen zullen daarom alleen nog betrekking hebben op de verklaringen van Lars, Thomas en Joost.

Eindoordeel

Het is toegestaan om terug te bladeren, maar gegeven antwoorden mogen niet meer veranderd worden.

21. Hoe schuldig acht je Lars (21 jaar, student Bestuurskunde)?
zeer onschuldig 1 2 3 4 5 6 7 zeer schuldig

22. Hoe schuldig acht je Thomas (22 jaar, student Taalwetenschap)?
zeer onschuldig 1 2 3 4 5 6 7 zeer schuldig

23. Hoe schuldig acht je Joost (22 jaar, student Sociologie)?
zeer onschuldig 1 2 3 4 5 6 7 zeer schuldig

24. Wie van de drie verdachten heeft het geld gestolen volgens jou?

- Lars*
- Thomas*
- Joost*

25. Hoe zeker ben je van je schuldoordeel bij vraag 24?
zeer onzeker 1 2 3 4 5 6 7 zeer zeker

Persoonlijke gegevens

26. Wat is je leeftijd?
_____ jaar

27. Wat is je geslacht?

- man
- vrouw
- wil ik niet zeggen

28. Wat is je hoogst genoten (of huidige) opleiding?

**Dit is het einde van de vragenlijst.
Bedankt voor je deelname.**